

กรมควบคุมมลพิษ  
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน - มิถุนายน 2550



กรมควบคุมมลพิษ  
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

# ทนายเหตุมลพิษ

- โลกร้อน...ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง
  - คุณภาพน้ำจากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ
  - คุณภาพอากาศ
  - แผนจัดการระดับชาติ
- เพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์ม  
ว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

- สกิติ์เรื่องร้องเรียน
- การตรวจสอบตรวจจับและห้ามใช้รถที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

<http://www.pcd.go.th>



## กักกาศ

สวัสดิ์ดีคะ หมายเหตุมลพิษฉบับนี้นำเสนอเรื่อง ภาวะโลกร้อน ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ที่นักวิชาการและผู้คนทั่วโลกกำลังให้ความสนใจกันอยู่ในขณะนี้ นอกเหนือจากการรายงานสถานการณ์มลพิษต่างๆ เช่น คุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และสถิติเรื่องร้องเรียน รวมทั้งแผนจัดการระดับชาติ เพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

### ที่ปรึกษา

นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา  
อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ  
นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง  
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ  
นางมิ่งขวัญ วิชยารังสฤดี  
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

### บรรณาธิการ

นายรังสรรค์ ปิ่นทอง  
ผู้อำนวยการกองแผนงานและประเมินผล

### กองบรรณาธิการ

นางสาวจิระนันท์ เหมพูลเสริฐ  
รักษาการหัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์แผน  
และประเมินผล  
นายนิชกร คงเพชร  
รักษาการหัวหน้าฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

นางเกวลิณ วงศ์เศรษฐศิริ  
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว  
นางสาวบรรจง ประภาธนาพันธ์  
พนักงานพิมพ์ดีดชั้น 3  
นายโกสุม เผือกทอง  
นักวิชาการโสตทัศนศึกษา

### สนับสนุนข้อมูลโดย

1. สำนักงานเลขาธิการกรม
2. สำนักจัดการคุณภาพน้ำ
3. สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
4. สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
5. กองแผนงานและประเมินผล
6. กองนิติการ
7. ฝ่ายตรวจและบังคับการ
8. ฝ่ายคุณภาพสิ่งแวดล้อมและห้องปฏิบัติการ

### รอบเรียนมลพิษ

ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์สังคมไทย ด้วยการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รับบริการข้อมูลข่าวสารหรือร้องเรียนมลพิษ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ที่ ตู้ ปณ. 33 สามเสนใน กรุงเทพฯ 10400 โทร. 1665 หรือ 02 298 2605 โทรสาร 02 298 2596 (E-mail : e-petition@pcd.go.th) หรือ ศูนย์บริการประชาชน กรมควบคุมมลพิษ เว็บไซต์แสดงความคิดเห็นของประชาชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม





# โลกร้อน ...ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟัง

เกวลิน วงศ์เศรษฐศิริ<sup>1</sup> กองแผนงานและประเมินผล

## An Inconvenient Truth : โลกร้อน...ความจริงที่ไม่มีใครอยากฟังจริงหรือ?

ถึงเวลาแล้วหรือยัง? เหล่ามวลมนุษยชาติจะตระหนักและตระหนักกับเสียงแหว่เตือนจากนักวิทยาศาสตร์และนักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมจากทั่วโลกเกี่ยวกับวิกฤตสภาวะอากาศที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง รวดเร็ว จนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของโลกร้อนขึ้นอย่างดูดีไม่มีอยู่!!



เกิดคลื่นความร้อนแผ่กระจายในหลายพื้นที่ส่งผลให้ปริมาณหิมะในบางพื้นที่ค่อยๆ มลายหายไป เกิดภัยแล้ง พายุถล่มเมือง อุทกภัย และภัยธรรมชาติต่างๆ นานาสารพัด

หากแต่ต้นเหตุแห่งสภาวะโลกร้อนล้วนมาจากฝีมือมนุษย์...แล้วมนุษย์จะรับมือกับวิกฤตความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาตินี้ได้อย่างไร?

อัล กอร์ อดีตรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เป็นผู้หนึ่งที่ลุกขึ้นมาประกาศตัวแบบดังลั่นว่าถึงเวลาแล้วที่ประชากรโลกต้องตระหนักในเรื่องวิกฤตสภาวะอากาศ และร่วมกันรับมือกับภาวะโลกร้อนอย่างจริงจัง จนเป็นประเด็นต่อสู่ทางการเมืองที่จบลงด้วยการถูกเชิญตกเวทีการเมืองในการชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาเมื่อ ค.ศ. 2000

จากนั้นอัล กอร์จึงตัดสินใจออกเดินสายทั่วโลก เพื่อปราศรัยเรื่องสภาวะความเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ จนเป็นที่มาของผลงานหนังสือเรื่อง **An Inconvenient Truth** ที่เปิดโปงวิกฤตภาวะโลกร้อน มหันตภัยร้ายที่กำลังคุกคามโลกอยู่ขณะนี้ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ ปริมาณมหาศาลที่มนุษย์เป็นผู้ก่อถูกปล่อยออกมาสู่ชั้นบรรยากาศโลกหนาขึ้นเท่าไร ก็ส่งผลให้อุณหภูมิของบรรยากาศโลก น้ำในมหาสมุทรสูงขึ้นจนถึงระดับอันตราย ฝืนน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเหนือและธารน้ำแข็งบนภูเขาทั้งหมดทั่วโลกค่อยๆ ละลายลงเรื่อยๆ และอาจจะทำให้ระดับน้ำทะเลทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นถึง 20 ฟุต

วิกฤตโลกร้อนจึงเป็นหายนะที่มวลมนุษยชาติต้องร่วมมือกันแก้ไข คุณก็เป็นคนหนึ่งที่จะหมุนโลกไปในทิศทางถูกต้องได้



## 10 ปรากฏการณ์ประหลาด จากเหตุ “โลกร้อน!”

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัย “โลกร้อน” ไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน อาทิ อากาศร้อนขึ้น น้ำแข็งขั้วโลกละลาย หรือระดับน้ำทะเลโลกสูงขึ้นเท่านั้น แต่ปัจจุบันยังเป็นต้นเหตุของปรากฏการณ์แปลกๆ มากมาย ซึ่งเกี่ยวพันกับการทลายสลายของทะเลสาบ ไรควิวีไฟโตไซม์ไม่ทราบสาเหตุ วัฏจักรของดาวเทียมในอวกาศ ฯลฯ!

<sup>1</sup> นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๒๖ กลุ่มวิเคราะห์แผนและประเมินผล



### ● สารภูมิแพ้พระบาด

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้เกิดปรากฏการณ์ ระบาดขึ้นเรื่อยๆ ช่วงฤดูใบไม้ผลิ นั่นคือ ประชาชนไอ จาม เป็นภูมิแพ้ และหอบหืดกันง่ายขึ้นและบ่อยขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ จากการศึกษา ที่ผ่านมามีพบว่า วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปกับสภาพมลพิษในอากาศเป็น สาเหตุสำคัญของอาการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม มีงานวิจัยใหม่ๆ ที่ให้เห็นว่า วิกฤตอุณหภูมิโลก ร้อนขึ้นและมีระดับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศมากขึ้น คือต้นเหตุ ทำให้พืชพรรณต่างๆ ผลิใบเร็วกว่าเดิม ขณะเดียวกันปริมาณละอองเกสร ที่ฟุ้งกระจายไปตามอากาศก็มากขึ้นเช่นกัน คนที่เป็นภูมิแพ้หรือหอบหืด เมื่อสูดละอองเหล่านี้เข้าไปมากๆ อาการจึงกำเริบง่าย

### ● สัตว์อพยพไร้ที่อยู่

ผลกระทบจากปัญหาโลกร้อน ทำให้สัตว์บางชนิด เช่น กระจงอก ตัวขีบม้งก หรือแมงกระตังหนู ต้องอพยพหนีขึ้นไปอยู่บนที่สูงขึ้น สัตว์ที่กำลังเผชิญปัญหาใหญ่ ได้แก่ “หมีขั้วโลก” ที่ในอนาคต อาจมีชีวิตอยู่ในถิ่นฐานเดิมแถบอาร์กติก ขั้วโลกเหนือไม่ได้ เนื่องจาก ธารน้ำแข็งละลายอย่างรวดเร็ว

### ● “พืช” ขั้วโลกคืนชีพ

ช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา ผลจากภาวะน้ำแข็งขั้วโลกละลายเพราะ โลกร้อน ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของพืชและสัตว์จำนวนมาก ตามปกติพืช แถบอาร์กติกจะถูกปกคลุมอยู่ในน้ำแข็งตลอดทั้งปี แต่ปัจจุบัน เมื่อน้ำแข็งละลายมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในช่วง ก่อนฤดูใบไม้ผลิ จึงทำให้พืชที่เคยถูกห่อหุ้มด้วยน้ำแข็งกลายเป็นอิสระ สามารถเริ่มกระบวนการสังเคราะห์แสงและกลับมาเติบโตขึ้นอีกครั้ง กลายเป็นอีก 1 ปรากฏการณ์ใหม่ของพื้นที่ขั้วโลกเหนือ

### ● ทะเลสาบหายสาบสูญ

เรื่องประหลาดๆ ที่เกิดขึ้นในเขตอาร์กติก หรือ ขั้วโลกเหนือ ยังไม่หมดแค่นั้น มีงานวิจัยชี้ให้เห็นว่า ในช่วง 20-30 ปีที่ผ่านมา “ทะเลสาบ” ประมาณ 125 แห่งได้หายสาบสูญไปจากเขตอาร์กติก เป็นสัญญาณหนึ่งที่ช่วยให้เห็นว่า ภัยโลกร้อนส่งผลกระทบเร็วมากต่อ สภาพแวดล้อมแถบขั้วโลก

สาเหตุที่ทะเลสาบหายไปก็เพราะ “เพอร์มาฟรอสต์” ที่เป็นน้ำแข็ง แข็งตัวอยู่ใต้พื้นทะเลสาบนั้นละลายหมดสิ้นไป ดังนั้น น้ำในทะเลสาบ จึงซึมเข้าสู่พื้นดินข้างใต้ได้ เหมือนกับเวลาเราตักน้ำออกจาก อ่างอาบน้ำแล้วน้ำจึงไหลหมดไปจากอ่างนั่นเอง

นอกจากนี้ การที่ทะเลสาบขั้วโลกหายวับไป ยังส่งผลลูกโซ่ปั่นป่วน ไปถึงระบบนิเวศในพื้นที่ที่พึ่งพิงน้ำจากทะเลสาบอีกด้วย

### ● น้ำแข็งใต้พื้นโลกละลาย

ภาวะโลกร้อนไม่ได้เพียงแค่ทำให้ธารน้ำแข็งขั้วโลกละลายอย่าง ต่อเนื่องเท่านั้น แต่ยังมีส่งผลให้ชั้นน้ำแข็งถาวรที่มีอยู่ใต้พื้นผิวโลกค่อยๆ ละลายลดปริมาณลงไปเช่นกัน

ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นตามมาในอนาคตก็คือ จุดใต้พื้นโลก ซึ่งเคยเป็น น้ำแข็งหายไปจนเกิดเป็น “รูรั่ว” ใต้ดินขึ้นมา เมื่อเป็นเช่นนี้สภาพทาง ภูมิศาสตร์ในพื้นที่ย่อมเปลี่ยนไป

สิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งก่อสร้างของมนุษย์ เช่น ทางรถไฟ ถนน บ้านเรือน ฯลฯ ซึ่งตั้งอยู่เหนือจุดดังกล่าวมีโอกาสได้รับความเสียหาย ตามไปด้วย ถ้าปรากฏการณ์น้ำแข็งละลายเกิดขึ้นบนที่สูง เช่น ภูเขา จะก่อให้เกิดภัยธรรมชาติตามมา อาทิ หินถล่มและโคลนถล่ม เป็นต้น

### ● เขนวนเกิดไฟฟ้า

นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ยืนยันตรงกันทั่วโลก ว่าภัยโลกร้อนเป็น สาเหตุให้ธารน้ำแข็งละลายและพายุก่อตัวบ่อยและรุนแรงขึ้นกว่าในอดีต ยิ่งไปกว่านั้น ภาวะโลกร้อนยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิด “ไฟป่า” ได้ง่ายขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก

และประเทศเม็กซิโกในซีกโลกตะวันตก ซึ่งตามปกติไม่ค่อยมี ปัญหาเรื่องไฟป่า ก็เริ่มรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงนี้กันแล้ว เหตุเพราะ สภาพป่าแห้งกว่าเดิม จึงเป็นเชื้อไฟอย่างดี

### ● ผู้แข็งแรงแทนที่อ่อนแอ

โลกร้อนส่งผลให้หน้าหนาวหดสั้นลง และหน้าร้อนมาถึงเร็วขึ้น บรรดา “นกอพยพ” หลายสายพันธุ์ต่างมึนงง ปรับ “นาฬิกาชีวภาพ” ในตัวของมันให้เข้ากับสภาพความผันแปรของฤดูกาลที่บิดเบี้ยวไปไม่ทัน สัตว์ที่จะเอาชีวิตรอดจากสภาพภูมิอากาศแปรปรวนในทุกวันนี้ได้ต้องเป็น สายพันธุ์ที่แข็งแรงที่สุดเท่านั้น





ในที่สุดสัตว์ที่อยู่รอดจะต้อง “กลายพันธุ์” หรือปรับเปลี่ยนกรรมในตัวมันเสียใหม่ เพื่อรับมือภัยโลกร้อนให้ได้ และมีสัตว์หลายชนิดกำลังวิวัฒนาการตัวเองเช่นนั้นอยู่

### ดาวเทียมโคจรเร็วกว่าเดิม

การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากโรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้าถ่านหิน ยวดยานพาหนะ ฯลฯ คือ ตัวการสำคัญของวิกฤตโลกร้อน

ล่าสุดพบว่า เจ้าก๊าซตัวเดียวกันนี้เองที่ขึ้นไปสะสมมากขึ้นในชั้นบรรยากาศโลก ได้กลายเป็นต้นเหตุทำให้ “ดาวเทียม” ที่อยู่ในวงโคจรโลกเคลื่อนที่เร็วกว่าเดิม

ตามปกติ อากาศในบรรยากาศชั้นนอกสุดของโลกจะเบาบาง แต่โมเลกุลของอากาศจะยังคงมีแรงดึงดูดมากพอในการทำให้ดาวเทียมโคจรช้าๆ ดังนั้น เราอาจเคยได้ยินข่าวกันมาบ้างว่า ผู้ควบคุมต้องจุดระเบิดดาวเทียมเป็นระยะๆ เพื่อให้ดาวเทียมโคจรต่อไปอย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม เมื่อคาร์บอนไดออกไซด์ลอยไปสะสมในบรรยากาศชั้นล่างมากไป จะทำแรงดึงดูดของบรรยากาศชั้นนอกสุดลดลงทำให้ดาวเทียมจึงโคจรเร็วกว่าปกติ

### ภูเขากระเด็นตัวเหนือพื้นโลก

ภูเขาและเทือกเขาสูงหลายแห่งทั่วโลกกำลังขยายตัว “สูง” ขึ้น เพราะผลจากโลกร้อน นั่นเป็นเพราะ ตามธรรมชาติที่ผ่านๆ มานับพันปี ยอดภูเขาในเขตนหนาวเย็นโดยทั่วไปจะมี “น้ำแข็ง” ปกคลุมอยู่ ทำหน้าที่เป็นเหมือนกับตุ่มน้ำหนักรักษาความกดทับให้ฐานล่างของภูเขาทรุดต่ำลงไปใต้พื้นผิว

เมื่อน้ำแข็งบนยอดเขามลายสูญสิ้นไป ส่วนฐานล่างที่เคยถูกกดจมดินลงไปจะค่อยๆ กระเด็นคืนตัวกลับมาเหนือผิวโลกอีกครั้ง

### โบราณสถานเสียหาย

โบราณสถาน เมืองเก่าแก่ ซากปรักหักพังทางประวัติศาสตร์ ฯลฯ อันเป็นสิ่งแสดงถึงวัฒนธรรมอันรุ่งเรืองของมนุษย์ในอดีตได้รับผลกระทบจากโลกร้อน

เหตุเพราะโลกร้อนทำให้อากาศทั่วโลกแปรปรวน ทั้งเกิดพายุ น้ำท่วม ภัยแล้ง ระดับน้ำทะเลเพิ่มสูง และคลื่นแต่ยิ่งสร้างความเสียหายให้กับมรดกตกทอดทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว ซึ่งมีสภาพทรุดโทรมอยู่แล้ว

โบราณสถานอายุ 600 ปีในจังหวัดสุโขทัยของประเทศไทยเราก็เคยเสียหายอย่างหนักเพราะภัยน้ำท่วมใหญ่ ซึ่งเป็นผลมาจากภัยของภาวะโลกร้อนมาแล้วเช่นกัน

10

## วิธีง่ายๆ แก้ปัญหาโลกร้อน

1

เปลี่ยนหลอดไฟ...การเปลี่ยนหลอดไฟจากหลอดไส้เป็นหลอดประหยัดไฟหนึ่งดวงจะช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 70 กิโลกรัมต่อปี

2

ขับรถให้น้อยลง...หากเป็นระยะทางใกล้ๆ สามารถเดินหรือใช้จักรยานแทนได้ การขับรถหนึ่งเที่ยวเป็นระยะทาง 1 กิโลเมตรจะปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ 0.28 กิโลกรัม

3

รีไซเคิลให้มากขึ้น...ลดขยะของบ้านคุณให้ได้ครึ่งหนึ่งจะช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ถึง 1,000 กิโลกรัมต่อปี

4

เข็มนาฬิกา...การขับรถโดยที่ยางมีลมน้อย อาจทำให้เปลืองน้ำมันขึ้นได้ถึง 3% จากปกติ น้ำมันทุกๆ แกลลอนที่ประหยัดได้จะลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 10 กิโลกรัม

5

ใช้น้ำร้อนให้น้อยลง ในการทำน้ำร้อนใช้พลังงานในการต้มสูงมาก การปรับเครื่องทำน้ำอุ่นให้มีอุณหภูมิและแรงน้ำให้น้อยลงจะลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 160 กิโลกรัมต่อปี หรือการซักผ้าในน้ำเย็นจะลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ปีละ 230 กิโลกรัม

6

หลีกเลี่ยงผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์เยอะเพียงแค่ลดขยะของคุณเอง 10 % จะลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 550 กิโลกรัมต่อปี

7

ถ้าเป็นไปได้ควรปรับอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศในห้องของคุณให้สูงขึ้น 1-2 องศา นอกจากจะช่วยประหยัดค่าไฟ 10 % ในการเพิ่มอุณหภูมิทุกๆ 1 องศาแล้ว ยังช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 910 กิโลกรัมต่อปี

8

ปลูกต้นไม้ การปลูกต้นไม้ หนึ่งต้นจะดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้ 1 ตัน ตลอดอายุของมัน

9

ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ไม่ใช้..ปิดทีวี คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เมื่อไม่ใช้จะลดคาร์บอนไดออกไซด์ได้นับพันปอนด์ต่อปี

10

บอกต่อให้เพื่อนๆ ของคุณทราบเกี่ยวกับวิธีการช่วยลดภาวะโลกร้อนเหล่านี้



# คุณภาพน้ำ จากสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ

พลาวร น้อยเคียง<sup>2</sup> สำนักจัดการคุณภาพน้ำ

กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพน้ำ โดยใช้สถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำแบบอัตโนมัติ สำหรับตัวชี้วัดพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ปริมาณออกซิเจนละลาย (DO) ความเป็นกรด-ด่าง (pH) ความนำไฟฟ้า (Electric Conductivity) และอุณหภูมิในแม่น้ำต่างๆ ได้แก่ เจ้าพระยา ท่าจีน แม่กลอง ปรังจันบุรี พอง และ ทัพี่ ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำในระหว่างเดือน เมษายน – มิถุนายน 2550 สรุปได้ดังนี้

**1. แม่น้ำเจ้าพระยา** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 4 สถานี คือ 1) บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 2) บริเวณอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) บริเวณจุดสูบน้ำดิบสำแลของการประปานครหลวง จังหวัดปทุมธานี และ 4) บริเวณสะพานกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ซึ่งคุณภาพน้ำจาก 2 สถานีมีค่า DO ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีค่า DO เฉลี่ย 5.1 มิลลิกรัมต่อลิตร ต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 2 ที่กำหนดให้ต้องไม่ต่ำกว่า 6 มิลลิกรัมต่อลิตร และสถานีสะพานกรุงเทพ มีค่า DO เฉลี่ยเพียง 1.7 มิลลิกรัมต่อลิตร ต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 4 ที่กำหนดให้ต้องไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
นครสวรรค์	ประเภทที่ 2	5.1	ไม่น้อยกว่า 6	7.5	5 - 9	พอใช้
บางบาล	ประเภทที่ 3	4.7	ไม่น้อยกว่า 4	7.7	5 - 9	พอใช้
สำแล	ประเภทที่ 3	4.5	ไม่น้อยกว่า 4	7.4	5 - 9	พอใช้
สะพานกรุงเทพ	ประเภทที่ 4	1.7	ไม่น้อยกว่า 2	7.3	5 - 9	เสื่อมโทรมมาก

หมายเหตุ : แหล่งน้ำประเภทที่ 2 เกือบได้กับแหล่งน้ำที่มีคุณภาพระดับ ดี  
 แหล่งน้ำประเภทที่ 3 เกือบได้กับแหล่งน้ำที่มีคุณภาพระดับ พอใช้  
 แหล่งน้ำประเภทที่ 4 เกือบได้กับแหล่งน้ำที่มีคุณภาพระดับ เสื่อมโทรม  
 แหล่งน้ำประเภทที่ 5 เกือบได้กับแหล่งน้ำที่มีคุณภาพระดับ เสื่อมโทรมมาก





**2. แม่น้ำท่าจีน** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 2 สถานี คือ 1) บริเวณเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี และ 2) บริเวณเทศบาลตำบลนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม คุณภาพน้ำบริเวณเทศบาลนครชัยศรี มีค่า DO เฉลี่ยเพียง 1.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 4 ที่กำหนดให้ต้องไม่ต่ำกว่า 2 มิลลิกรัมต่อลิตร รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
สุพรรณบุรี	ประเภทที่ 3	5.2	ไม่น้อยกว่า 4	7.4	5 - 9	พอใช้
นครชัยศรี	ประเภทที่ 4	1.0	ไม่น้อยกว่า 2	7.4	5 - 9	เสื่อมโทรมมาก

**3. แม่น้ำแม่กลอง** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 1 สถานี บริเวณเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยมีค่า DO เฉลี่ยเท่ากับ 4.2 มิลลิกรัมต่อลิตร อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ไม่น้อยกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
อัมพวา	ประเภทที่ 3	4.2	ไม่น้อยกว่า 4	7.2	5 - 9	พอใช้

**4. แม่น้ำปราจีนบุรี** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 1 สถานี บริเวณอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ผลการตรวจวัดมีค่า DO เฉลี่ยเท่ากับ 5.4 มิลลิกรัมต่อลิตร ต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 2 ที่กำหนดให้ต้องไม่ต่ำกว่า 6 มิลลิกรัมต่อลิตร รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
บ้านสร้าง	ประเภทที่ 2	5.4	ไม่น้อยกว่า 6	7.5	5 - 9	พอใช้

**5. แม่น้ำพอง** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 3 สถานี คือ 1) บริเวณบ้านโนนอินทร์แปลง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 2) บริเวณปากบึงโจด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และ 3) บริเวณบ้านท่าเม่า อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแม่น้ำพอง ณ สถานีโนนอินทร์แปลง อำเภออุบลรัตน์ และสถานีปากบึงโจด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีค่า DO เฉลี่ยเท่ากับ 2.5 และ 2.2 มิลลิกรัมต่อลิตร ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำประเภทที่ 3 ตามที่กำหนด (ไม่น้อยกว่า 4 มิลลิกรัมต่อลิตร) รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
โนนอินทร์แปลง	ประเภทที่ 3	2.5	ไม่น้อยกว่า 4	7.3	5 - 9	เสื่อมโทรม
ปากบึงโจด	ประเภทที่ 3	2.2	ไม่น้อยกว่า 4	7.3	5 - 9	เสื่อมโทรม
บ้านท่าเม่า	ประเภทที่ 3	7.3	ไม่น้อยกว่า 4	7.7	5 - 9	ดี

**6. แม่น้ำตาป** มีสถานีตรวจวัดอยู่ 1 สถานี บริเวณเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดย DO มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1 มิลลิกรัมต่อลิตร รายละเอียดดังแสดงในตาราง

สถานี	ประเภทแหล่งน้ำที่กำหนด	ออกซิเจนละลาย (มก./ล.)		ความเป็นกรด - ด่าง		ระดับคุณภาพน้ำ
		ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	มาตรฐาน	
สุราษฎร์ธานี	ประเภทที่ 3	4.1	ไม่น้อยกว่า 4	7.4	5 - 9	พอใช้



# คุณภาพ อากาศ

พีชราภา ไชยวงษ์<sup>3</sup> สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง



สถานการณ์คุณภาพอากาศของประเทศไทยในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550 ดีขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงต้นปีที่ผ่านมา เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน ทำให้สถานการณ์ปัญหามลพิษจากหมอกควันในภาคเหนือลดความรุนแรงลง แต่ยังคงพบฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน เกินมาตรฐานในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดสมุทรปราการ สระบุรี ชลบุรี ระยอง เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร สำหรับก๊าซโอโซนพบเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราวบางพื้นที่เช่นกัน ส่วนสารมลพิษอื่นๆ เช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

**กรุงเทพมหานคร :** สถานการณ์ปัญหามลพิษจากฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM<sub>10</sub>) ลดความรุนแรงจากช่วงต้นปีเป็นอย่างมาก ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน พบเกินมาตรฐานในพื้นที่ริมถนนเฉพาะบริเวณถนนพระราม 6 และถนนดินแดง โดยมีจำนวนครั้งที่เกินมาตรฐานเพียง 3 และ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และ 1.3 ตามลำดับ ส่วนบริเวณริมถนนสายอื่นและพื้นที่ทั่วไปซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (มาตรฐาน PM<sub>10</sub> เฉลี่ย 24 ชั่วโมงไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.))

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ตรวจวัดได้ 0 - 157.7 ส่วนในพันล้านส่วน (ppb) พบเกินมาตรฐานเฉพาะพื้นที่ทั่วไป บริเวณจตุจักร บางกะปิ ยานนาวา และราชวรบูรณะ โดยพบเกินมาตรฐานพื้นที่ละ 5 3 1 และ 1 วันตามลำดับ ส่วนบริเวณริมถนนยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (มาตรฐานก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมงไม่เกิน 100 ppb)

**ปริมาณ :** พบปริมาณฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน สูงเกินมาตรฐานในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการเพียงพื้นที่เดียว ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงตรวจวัดได้ 16.9 - 151.6 มคก./ลบ.ม. มีจำนวนครั้งที่เกินมาตรฐานร้อยละ 7.8 ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับช่วงต้นปีที่ตรวจวัดได้ 16.8 - 461.5 มคก./ลบ.ม. และมีจำนวนครั้งที่เกินมาตรฐานมากถึงร้อยละ 43.1 ส่วนในจังหวัดนนทบุรี สมุทรสาคร และปทุมธานี ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน



PM<sub>10</sub> ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

สถานี	ต่ำสุด - สูงสุด (มก./ลบ.ม.)	จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน/ จำนวนวันที่ตรวจวัด (ร้อยละ)
1. ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพฯ พระประแดง	79.9 - 151.6	12/47 (25.5)
2. กรมทรัพยากรธรณี	65.4 - 145.9	7/76 (9.2)
3. โรงไฟฟ้าพระนครใต้	48.4 - 138.3	4/53 (7.5)
4. ศาลากลาง	17.9 - 74.0	0/67 (0.0)
5. การเคหะชุมชนบางพลี	16.9 - 62.4	0/51 (0.0)
ภาพรวม	16.9 - 151.6	23/294 (7.8)

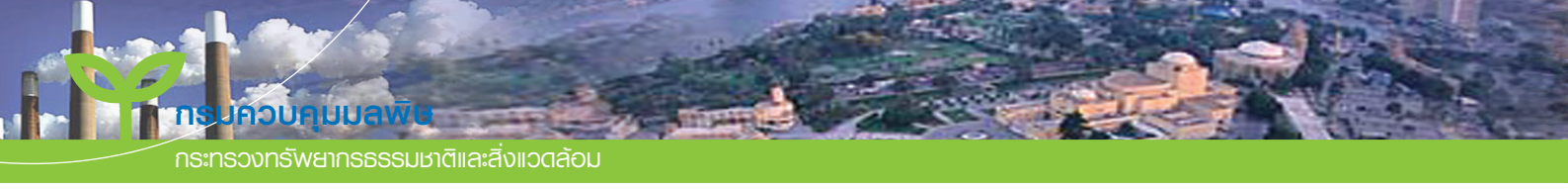
ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ในพื้นที่ปริมาณมลพิษ ผลการตรวจวัดอยู่ในช่วง 0 - 95 ppb อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกพื้นที่

**พื้นที่ต่างจังหวัด :** สถานการณ์ปัญหาหมอกพิษจากหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือลดลงจนกลับเข้าสู่ภาวะปกติ ฝุ่นขนาดเล็กมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเกือบทุกพื้นที่ ยกเว้นจังหวัดเชียงใหม่ ที่ยังพบเกินมาตรฐานเป็นครั้งคราว (โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยและศาลากลาง มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานร้อยละ 2.9 และ 2.5 ตามลำดับ) สำหรับพื้นที่อื่น พบฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานในพื้นที่จังหวัดชลบุรี (สนามกีฬาเทศบาลแหลมฉบัง) จังหวัดสระบุรี (ตำบลหน้าพระลาน) และจังหวัดระยอง (ชุมชนสายโทรศัพท์ อ.เมือง) ซึ่งมีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานร้อยละ 12.5 5.1 และ 2.3 ตามลำดับ

PM<sub>10</sub> ที่เกินมาตรฐานในพื้นที่ต่างจังหวัด ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

พื้นที่	ต่ำสุด - สูงสุด (มก./ลบ.ม.)	จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน/ จำนวนวันที่ตรวจวัด (ร้อยละ)
<b>จังหวัดเชียงใหม่</b>		
ร.ยุพราชวิทยาลัย	20.1 - 154.8	2/68 (2.9)
ศาลากลาง	10.3 - 143.5	2/80 (2.5)
<b>จังหวัดสระบุรี</b>		
ตำบลหน้าพระลาน	35.9 - 172.7	4/78 (5.1)
<b>จังหวัดชลบุรี</b>		
สนามกีฬาเทศบาลแหลมฉบัง	61.7 - 217.1	8/64 (12.5)
อ.ศรีราชา		
<b>จังหวัดระยอง</b>		
ชุมชนสายโทรศัพท์ อ.เมือง	16.6 - 149.5	1/43 (2.3)

ก๊าซโอโซนเฉลี่ย 1 ชั่วโมง ในพื้นที่ต่างจังหวัด ส่วนใหญ่ยังมีปริมาณอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นบางพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดชลบุรี พบเกินมาตรฐาน 3 วัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสระบุรี พบเกินมาตรฐานพื้นที่ละ 2 วัน



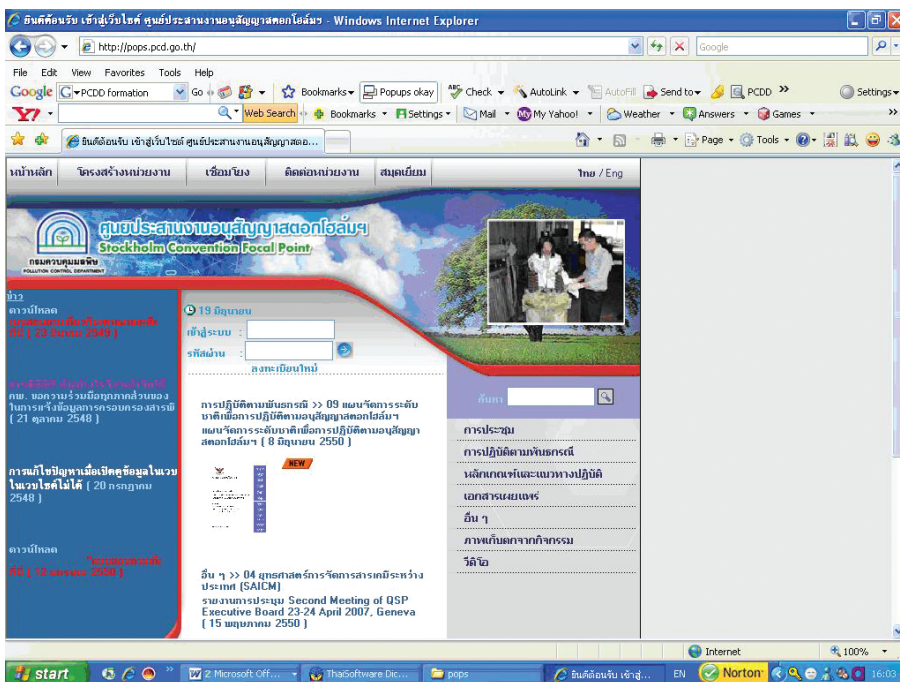
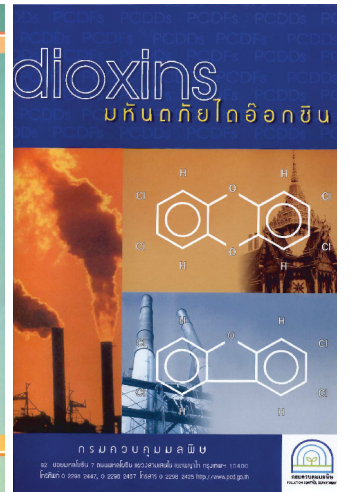
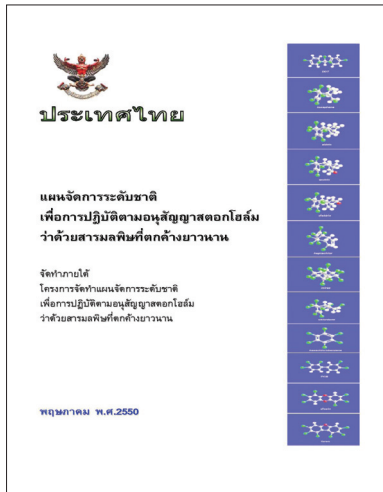
# แผนจัดการระดับชาติ

## เพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

บุษิตา รุ่งถาวรวงศ์<sup>4</sup>, พรพิมล เจริญสง<sup>5</sup> สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย

ภายหลังจากที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน โดยการให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548 กรมควบคุมมลพิษในฐานะศูนย์ประสานงานอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ (Stockholm Convention Focal Point) ได้จัดทำแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ซึ่งแผนจัดการระดับชาติดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2550 โดยมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่ประสานงานและติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนจัดการระดับชาติฯ และจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และให้กระทรวงกรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนจัดการระดับชาติฯ และรายงานผลการดำเนินงานประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี

ภายใต้แผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดการสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants : POPs) โดยเริ่มตั้งแต่การสร้าง ความตระหนักให้กับประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำ/ปรับปรุงฐานข้อมูลทำเนียบสาร POPs การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูล



การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีการจัดการสาร POPs ที่เหมาะสม ตลอดจนการกำจัดสาร POPs ขั้นสุดท้ายเพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการลดและขจัดมลพิษจากสาร POPs กรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณากำหนดทิศทางในการบริหารจัดการสาร POPs ดังนี้

- พัฒนาขีดความสามารถ เสริมสร้างสมรรถนะ และสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เกี่ยวกับพิษภัยอันตรายของสาร POPs แนวทางการจัดการสาร POPs อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

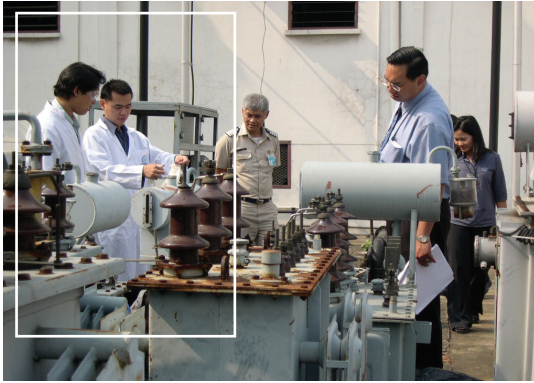
<sup>4</sup> นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 62 ส่วนสารอันตราย  
<sup>5</sup> นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 82





● ปรับปรุงทำเนียบสาร POPs อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนจัดการสาร POPs อาทิ ทำเนียบสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์คงค้าง ทำเนียบสารพีซีบี และทำเนียบสารไดออกซินและฟิวแรน เป็นต้น

● ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณี เช่น การห้ามมิให้มีการนำเข้าอุปกรณ์ที่มีสารพีซีบีเป็นองค์ประกอบ การออกประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายวัตถุอันตราย ให้ผู้มีไว้ในครอบครองอุปกรณ์ที่มีสารพีซีบีในครอบครองเก็บรักษาอุปกรณ์นั้นไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการจนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น การกำหนดมาตรฐานไดออกซินและฟิวแรนจากแหล่งกำเนิดประเภทต่างๆ เป็นต้น



● ประเมินผลกระทบของสาร POPs ต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมให้มีการนำแนวทางด้านเทคนิคที่ดีที่สุดและแนวทางการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดมาใช้ เพื่อลดการปลดปล่อยสาร POPs โดยเฉพาะไดออกซินและฟิวแรน อาทิ การปรับปรุงเตาเผาศพให้มีมาตรฐานเพื่อลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด การปรับปรุงโรงงานผลิตเหล็กเพื่อลดปัญหามลพิษจากการประกอบกิจการ การปรับปรุงเตาเผาขยะชุมชน เป็นต้น

จัดทำโครงการ Pollutant Release and Transfer Registers (PRTR) เพื่อใช้เป็นกลไกการพัฒนาข้อมูลทำเนียบการปลดปล่อยสารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ในรูปแบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและเอกชนในการบริหารจัดการสารเคมีในประเทศต่อไป



สามารถดาวน์โหลดแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ  
หรือติดตามความคืบหน้าได้จาก <http://pops.pcd.go.th/>  
หรือติดต่อส่วนสารอันตราย สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ

โทร. 0 2298 2457 โทรสาร 0 2298 2425

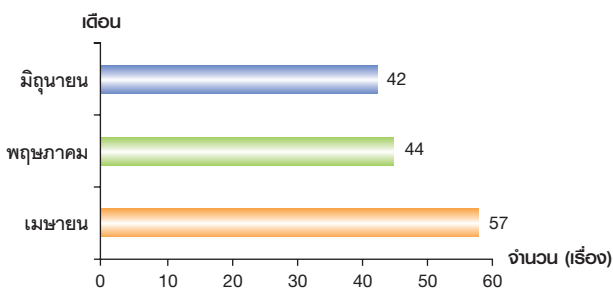
Email: [dbase.c@pcd.go.th](mailto:dbase.c@pcd.go.th)



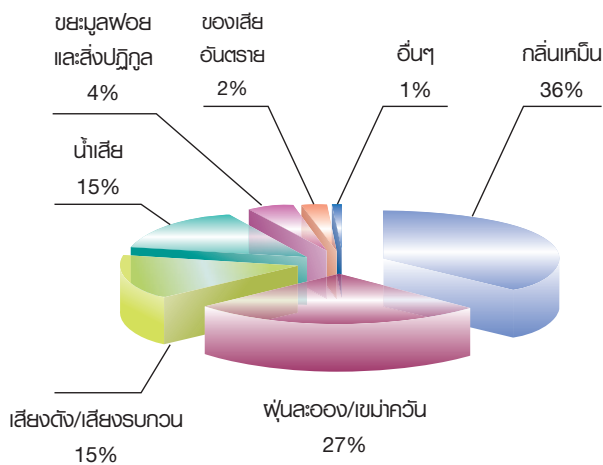
# สถิติ เรื่องร้องเรียน

วิลาสินี วัฒนวงศ์คอน<sup>4</sup>  
ฝ่ายตรวจและบังคับการ

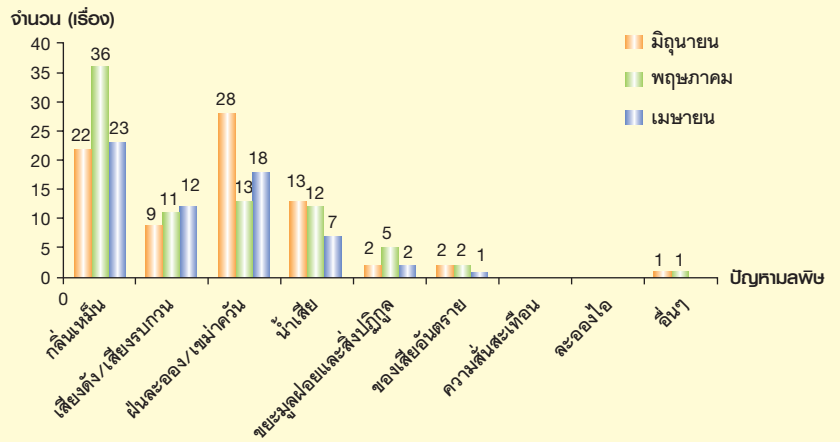
การร้องเรียนด้านมลพิษระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 143 เรื่อง โดยพบว่าในเดือนเมษายน มีการร้องเรียนมากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 57 เรื่อง (รูปที่ 1) ปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ปัญหากลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมาคือ ปัญหาฝุ่นละออง/เขม่าควัน คิดเป็นร้อยละ 27 ปัญหาเสียงดัง/เสียงรบกวนและน้ำเสีย มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 15 (รูปที่ 2 และ รูปที่ 3)



รูปที่ 1 จำนวนเรื่องร้องเรียนระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

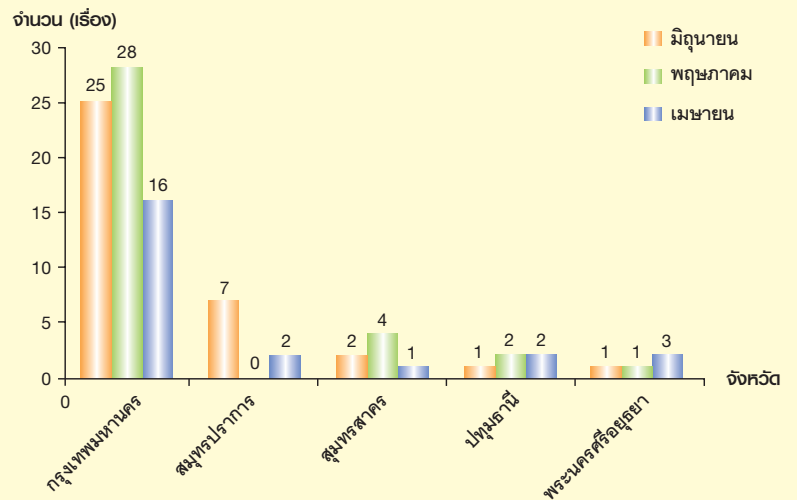


รูปที่ 2 สัดส่วนปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550



รูปที่ 3 ประเภทปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

จังหวัดที่มีการร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550 คือ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร ปทุมธานี และพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ โดยมีเรื่องร้องเรียนรวม 95 เรื่อง จาก 143 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 66 ของเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษของทั้งประเทศ (รูปที่ 4 และ ตารางที่ 1)



รูปที่ 4 จำนวนเรื่องร้องเรียนในจังหวัดที่มีการร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับแรกระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

ตารางที่ 1 จังหวัดที่มีเรื่องร้องเรียนสูงสุด 5 อันดับระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2550

เขตพื้นที่	จำนวนเรื่อง
1. กรุงเทพมหานคร	69
2. สมุทรปราการ	9
3. สมุทรสาคร	7
4. ปทุมธานี	5
5. พระนครศรีอยุธยา	5
รวม	95
จังหวัดอื่น ๆ	48
รวม	143

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการแก้ไขปัญหारेื่อร้องเรียนและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ จำนวน 120 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 84 และอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16



# การตรวจสอบตรวจจับ

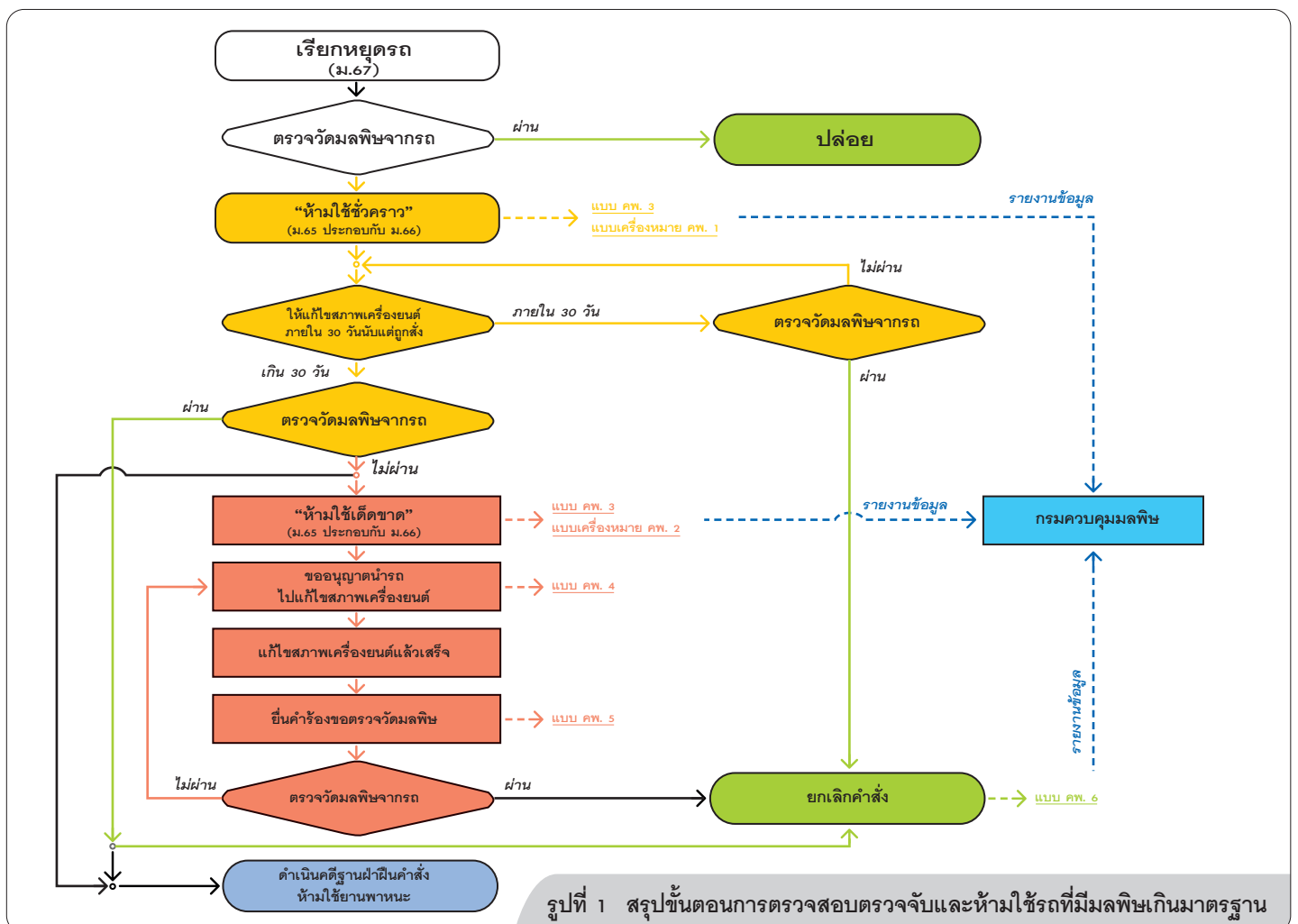
## และห้ามใช้รถที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

จุมพล ชูอ่อน<sup>7</sup> ฝ่ายตรวจและบังคับการ

ฉบับที่แล้ว ได้กล่าวถึงหลักการทั่วไปของกฎหมายฉบับต่างๆ ที่ใช้บังคับกับรถที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน ในฉบับนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดในการตรวจสอบตรวจจับและห้ามใช้รถที่มีมลพิษเกินมาตรฐานตามมาตรา 64 - 67 ประกอบกับมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและออกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ รวมทั้งการยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ เมื่อตรวจพบว่ามีการแก้ไขปรับปรุงสภาพเครื่องยนต์จนกระทั่งมลพิษที่ระบายออกจากรถไอเสียของรถเป็นไปตามมาตรฐาน

หลักเกณฑ์ เงื่อนไข หรือรูปแบบรายละเอียดในการทำหรือยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะของพนักงานเจ้าหน้าที่ จะปรากฏอยู่ในกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกคำสั่ง การยกเลิกคำสั่ง การทำและการยกเลิกเครื่องหมายห้ามใช้ยานพาหนะ และการใช้ยานพาหนะในขณะที่มีเครื่องหมายห้ามใช้ยานพาหนะ พ.ศ. 2550 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2550 และประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่อง แบบเครื่องหมาย และแบบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม 2550 ซึ่งกฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว มีผลใช้บังคับอย่างสมบูรณ์นับตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2550 สำคัญยิ่งเบื้องต้นในการตรวจสอบตรวจจับรถที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติส่งเสริมฯ พ.ศ. 2535 ดังต่อไปนี้ (รูปที่ 1)



รูปที่ 1 สรุปขั้นตอนการตรวจสอบตรวจจับและห้ามใช้รถที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน



**1. ขั้นตอนการห้ามใช้ยานพาหนะ:** แบ่งออกได้เป็น 3 กรณี ได้แก่ 1) กรณีรถยังไม่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ (หรือเคยถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะแต่ได้ยกเลิกคำสั่งไปแล้ว) 2) กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้ชั่วคราว และ 3) กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้เด็ดขาด

### 1.1 กรณีรถยังไม่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกรถที่ยังไม่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะมาตรวจวัดมลพิษ อาทิ ควันดำ เสียงดัง เป็นต้น หากพบว่ามัลพิษเกินกว่ามาตรฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว (แบบ คพ.3) แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถ พร้อมกับติดเครื่องหมาย (สติ๊กเกอร์) “ห้ามใช้ชั่วคราว” (แบบ คพ.1) ไว้ที่ตัวรถ ซึ่งโดยปกติถ้าเป็นรถยนต์ให้ติดไว้ที่ด้านนอกของกระจกบังลมด้านหน้าซ้ายมือของผู้ขับขี่ ส่วนรถจักรยานยนต์ให้ติดไว้ที่ด้านข้างของถังน้ำมันทั้งสองข้าง (รูปที่ 2) ทั้งนี้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถต้องนำรถไปแก้ไขปรับปรุงสภาพเครื่องยนต์ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่รถถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว



รูปที่ 2 การติดเครื่องหมาย “ห้ามใช้ชั่วคราว” สำหรับรถยนต์

### 1.2 กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเจอรถที่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราวมาตรวจวัดมลพิษ ก่อนการตรวจวัดมลพิษต้องตรวจสอบก่อนว่ารถยังอยู่ในกำหนดระยะเวลา 30 วันตามข้อ 1.1 หรือไม่ หากใช่ให้ยังคงใช้รถได้ต่อไป แต่หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ตรวจวัดมลพิษ และดำเนินการดังนี้

ก. กรณีเกินมาตรฐาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด (แบบ คพ.3) พร้อมกับติดเครื่องหมาย (สติ๊กเกอร์) “ห้ามใช้เด็ดขาด” (แบบ คพ.2) ไว้ที่ตัวรถแทนเครื่องหมาย “ห้ามใช้ชั่วคราว” (รูปที่ 3) และดำเนินการตามกฎหมายฐานฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถต้องขออนุญาตพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อเคลื่อนย้ายรถไปแก้ไขปรับปรุงสภาพเครื่องยนต์ (แบบ คพ.4) และให้สามารถขับรถต่อไปได้อีก 6 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับอนุญาต หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวต้องเคลื่อนย้ายรถด้วยการลากจูงหรือวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษเกินมาตรฐาน

ข. กรณีไม่เกินมาตรฐาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว พร้อมกับเอาเครื่องหมาย (สติ๊กเกอร์) “ห้ามใช้ชั่วคราว” ออกจากตัวรถ และดำเนินการตามกฎหมายฐานฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535





รูปที่ 3 การติดเครื่องหมาย “ห้ามใช้เด็ดขาด” สำหรับรถยนต์

### 1.3 กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกจอดรถที่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด ให้ตรวจสอบว่ารถยังอยู่ในกำหนดระยะเวลา 6 ชั่วโมงนับแต่ได้รับการอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เคลื่อนย้ายรถตามข้อ 1.2 ก หรืออยู่ระหว่างการนำรถไปยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด ณ สถานที่ยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะหรือไม่ หากใช่ให้ยังคงใช้รถได้ต่อไป หากมิใช่ ให้ดำเนินการตามกฎหมายฐานฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะตามมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

## 2. การยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ

### 2.1 กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว

เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถที่ถูกสั่งห้ามใช้ชั่วคราว เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงสภาพเครื่องยนต์แล้ว สามารถนำรถพร้อมกับคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว (แบบ คพ.3) ไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจวัดมลพิษ เพื่อยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว (แบบ คพ.6) ณ สถานที่ยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะที่กำหนด ภายในกำหนดระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่ถูกละคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะชั่วคราว

หากพ้นกำหนดระยะเวลา 30 วันแล้วยังไม่อาจแก้ไขสภาพที่ก่อให้เกิดมลพิษเกินมาตรฐานได้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตามข้อ 1.2 ก.

### 2.2 กรณีรถถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด

เจ้าของหรือผู้ครอบครองรถที่ถูกสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงสภาพเครื่องยนต์แล้ว ต้องยื่นคำร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบยานพาหนะ (แบบ คพ.5) ก่อนนำรถไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบมลพิษเพื่อยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะเด็ดขาด (แบบ คพ.6) ณ สถานที่ยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะที่กำหนด

การยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะตามข้อ 2.1 และข้อ 2.2 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจวัดมลพิษแล้วพบว่าเป็นไปตามมาตรฐาน พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งยกเลิกคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะ (แบบ คพ.6) และเอาเครื่องหมายห้ามใช้ยานพาหนะ (สติ๊กเกอร์) ออกจากตัวรถ

**หมายเหตุ** มาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งห้ามใช้ยานพาหนะของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 65 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”



## สายด่วน 1650

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รับแจ้งเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุสารเคมี  
รับแจ้งเรื่องร้องเรียนมลพิษ  
ให้บริการข้อมูลสารระงับภัยสารเคมีเบื้องต้น



เลือกใช้บริการอยู่หรือศูนย์บริการที่มีป้าย

**“คลินิกไอเสียมาตรฐาน”**

รับประกันคุณภาพ ให้บริการ

และปลอดมลพิษจากไอเสียเครื่องยนต์

เรียน

ชำระค่าพำกส่งเป็นรายเดือน  
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538  
ไปรษณีย์สามเสนใน



ติดต่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร 0 2298 2082-4 โทรสาร 0 2298 2085